

Sygn. akt III AUa 739/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 marca 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Krystyna Smaga
Sędziowie:	SA Barbara Mazurkiewicz-Nowikowska SA Małgorzata Rokicka-Radoniewicz (spr.)
Protokolant: protokolant sądowy Kinga Panasiuk-Garbacz	

po rozpoznaniu w dniu 7 marca 2018 r. w Lublinie

sprawy G. G.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w S.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji G. G.

od wyroku Sądu Okręgowego w Siedlcach

z dnia 5 lipca 2017 r. sygn. akt IV U 270/17

oddala apelację.

Małgorzata Rokicka-Radoniewicz Krystyna Smaga Barbara Mazurkiewicz-Nowikowska

Sygn. akt III AUa 739/17

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 22 lutego 2017 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S., działając na podstawie art. 184 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 887) w zw. z § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43 ze zm.), odmówił G. G. prawa do emerytury wskazując, że ubezpieczony na dzień 1 stycznia 1999 r. nie udowodnił 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych, a jedynie 23 lata, 10 miesięcy i 8 dni.

Odwołanie od w/w decyzji złożył G. G., wnosząc o zaliczenie do stażu pracy uprawniającego do emerytury okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców o powierzchni 16 ha.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania.

W piśmie procesowym z 25 maja 2017 r. pełnomocnik ubezpieczonego wniósł o zaliczenie do stażu ubezpieczeniowego okresu pracy wnioskodawcy w gospodarstwie rolnym teściowej J. S., wykonywanej w okresach urlopów bezpłatnych wymienionych w wykazie urlopów bezpłatnych sporządzonym przez Spółdzielnię (...)z siedzibą w T..

Wyrokiem z dnia 5 lipca 2017 r. Sąd Okręgowy w Siedlcach oddalił odwołanie (pkt I) oraz zasądził od G. G. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S. kwotę 180 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (pkt II).

Swoje rozstrzygnięcie Sąd Okręgowy oparł na następujących podstawach faktycznych i rozważaniach prawnych.

G. G. w dniu (...) ukończył 60 lat. W dniu 1 lutego 2017 r. wystąpił do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. z wnioskiem o ustalenie prawa do emerytury. Na podstawie przedłożonych dokumentów organ rentowy przyjął za udowodniony na dzień 1 stycznia 1999 r. staż ubezpieczeniowy w wymiarze 23 lat, 10 miesięcy i 8 dni, w tym 18 lat, 11 miesięcy i 27 dni okresów składkowych oraz 7 miesięcy i 22 dni okresów nieskładkowych, uzupełnionych okresem pracy w gospodarstwie rolnym w wymiarze 4 lat, 2 miesięcy i 19 dni. Organ rentowy zaliczył okresy pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu przez ubezpieczonego 16-tego roku życia, tj. od 14 lutego 1973 r. do 10 czerwca 1975 r. i od 24 września 1977 r. do 27 maja 1979 r. Do stażu pracy w szczególnych warunkach zaliczono okres pracy w łącznym wymiarze 15 lat, 7 miesięcy i 6 dni. Zaliczeniu do ogólnego stażu ubezpieczeniowego nie podlegały okresy urlopów bezpłatnych, na których ubezpieczony przebywał w trakcie zatrudnienia w Spółdzielni (...)z siedzibą w T., gdzie G. G. był zatrudniony od 28 maja 1979 r. do 10 września 1998 r. W tym stanie rzeczy organ rentowy wydał zaskarżoną decyzję.

Sąd Okręgowy ustalił, że w okresie od 28 maja 1979 r. do 10 września 1998 r. G. G. był zatrudniony w Spółdzielni(...) z siedzibą w T.. W trakcie zatrudnienia w latach 1985-1997 przebywał wiele razy na krótkotrwałych urlopach bezpłatnych. Od dnia 28 maja 1979 r. G. G. jest zameldowany na pobyt stały w miejscowości G., gdzie zamieszkał w gospodarstwie rolnym teściowej J. S.. Od 6 listopada 1991 r. otrzymał w/w gospodarstwo rolne jako współwłaściciel wraz z małżonką B. G.. Wnioskodawca oświadczył, że przed 1 stycznia 1999 r. nie był ubezpieczony jako rolnik, bo wówczas podlegał ubezpieczeniu z tytułu zatrudnienia w Spółdzielni (...). Od momentu przejęcia gospodarstwa rolnego po rodzicach małżonka ubezpieczonego B. G. opłacała za siebie składki na ubezpieczenie społeczne rolników, lecz za G. G. takie składki nie były uiszczane. Ubezpieczony nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego (okoliczność bezsporna).

W ocenie Sądu Okręgowego odwołanie ubezpieczonego G. G. nie zasługiwało na uwzględnienie w świetle art. 184 ust. 1 i 2 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

W odwołaniu ubezpieczony wniósł o zaliczenie do brakujących 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców, które to okresy zostały w całości uwzględnione przez organ rentowy w zaskarżonej decyzji. Razem z uzupełniającym okresem pracy w gospodarstwie rolnym ubezpieczony wykazał więc 23 lata, 10 miesięcy i 8 dni okresów składkowych i nieskładkowych.

W trakcie procesu ubezpieczony wniósł o zaliczenie do stażu ubezpieczeniowego okresów pracy wnioskodawcy w gospodarstwie rolnym teściowej J. S., a od listopada 1991 r. będącym własnością ubezpieczonego i jego żony, wykonywanej w okresach urlopów bezpłatnych wymienionych w wykazie urlopów bezpłatnych sporządzonym przez Spółdzielnię (...)z siedzibą w T.. Z wykazu urlopów bezpłatnych znajdującego się w aktach emerytalnych za wnioskiem o ustalenie kapitału początkowego wynika, że wnioskodawca wiele razy przebywał na krótkotrwałych urlopach bezpłatnych w latach 1985-1997, czyli wszystkie urlopy przypadają po dniu 1 stycznia 1983 r. W tej sytuacji nie znajduje zastosowania art. 10 ust. 1 pkt 3 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, który

stanowi, że przy ustalaniu prawa do emerytury oraz przy obliczaniu jej wysokości uwzględnia się również okresy, traktując je jak okresy składkowe, przypadające przed dniem 1 stycznia 1983 r. okresy pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia, jeżeli okresy składkowe i nieskładkowe, ustalone na zasadach określonych w art. 5-7, są krótsze od okresu wymaganego do przyznania emerytury, w zakresie niezbędnym do uzupełnienia tego okresu. Aby zaliczyć ubezpieczonemu przy ustalaniu prawa do emerytury jak okresy składkowe okresy podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników, to zgodnie z art. 10 ust. 1 pkt 1 w/w ustawy muszą to być okresy ubezpieczenia społecznego rolników, za które opłacono przewidziane w odrębnych przepisach składki. Nie jest zatem wystarczająca sama praca w gospodarstwie rolnym po dniu 1 stycznia 1983 r. i podleganie ubezpieczeniu społecznemu rolników, lecz wymagane jest, by za takie okresy opłacano składki na to ubezpieczenie, co wprost wynika z powołanego przepisu. Ubezpieczony, przebywając na urlopach bezpłatnych w okresie zatrudnienia w Spółdzielni (...), nie został zgłoszony do ubezpieczenia jako rolnik, gdyż wówczas był ubezpieczony jako pracownik w ZUS, co sam potwierdził. Nie uiszczał także składek na ubezpieczenie emerytalno-rentowe rolników.

Sąd Okręgowy nie kwestionował okoliczności, że w trakcie urlopów bezpłatnych w latach 1985-1997 ubezpieczony pracował w gospodarstwie rolnym teściów, którego od 1991 r. stał się współwłaścicielem wraz z małżonką B. G.. Powyższe potwierdziły zeznania świadków: B. G., J. W. i Z. W.. Jednakże przy ustalaniu prawa do emerytury okresy ubezpieczenia społecznego rolników podlegają zaliczeniu wtedy, gdy zostały za nie opłacone przewidziane przepisami składki. Nie wystarczy samo podleganie z mocy ustawy ubezpieczeniu społecznemu z uwagi na wykonywanie pracy w gospodarstwie rolnym. Ubezpieczony przed dniem 1 stycznia 1999 r. nie był zgłoszony do ubezpieczenia społecznego rolników, a już od 1 stycznia 1983 r. istniał taki obowiązek, jak również nie były uiszczane za niego składki z tego tytułu. Wobec powyższego Sąd Okręgowy stwierdził, że zaskarżona decyzja była prawidłowa, gdyż na dzień 1 stycznia 1999 r. G. G. nie wykazał 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy oddalił odwołanie.

O kosztach procesu Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. i § 9 ust.2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2015r. poz. 1804 ze zm.), w brzmieniu obowiązującym w dniu wszczęcia postępowania w danej instancji.

Apelację od powyższego wyroku złożył G. G..

Zarzucił:

1/ naruszenie przepisów prawa materialnego:

a/ art. 16 ust. 1 i 2 w zw. z art. 37 ust. 1 i art. 6 ust. 1 ustawy z 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników poprzez nieuwzględnienie odwołania w sytuacji, gdy ubezpieczony w okresie przebywania na urlopach bezpłatnych udzielonych przez Spółdzielnię (...)w K. z siedzibą w T. podlegał społecznemu ubezpieczeniu rolników początkowo jako domownik, a później jako współwłaściciel w gospodarstwie rolnym położonym we wsi G. gminie G. oraz we wsi C. gminie G. o powierzchni 5 ha;

b/ art. 184 ust. 1 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych poprzez uznanie, że ubezpieczony nie spełnia przesłanki do uzyskania świadczenia emerytalnego z uwagi na niewykazanie 25-letniego okresu zatrudnienia ustalonego na dzień 31 grudnia 1998 r., co spowodowało oddalenie odwołania;

2/ naruszenie przepisu prawa procesowego, tj. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez brak wszechstronnego rozpatrzenia przez Sąd Okręgowy całokształtu okoliczności występujących w niniejszej sprawie, całkowicie dowolną ocenę zebranego w sprawie materiału dowodowego, a w konsekwencji wydanie niesłusznego wyroku podtrzymującego decyzję.

Wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku i orzeczenie, że skarżący spełnia wszystkie warunki do uzyskania świadczenia emerytalnego w oparciu o art. 184 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu ubezpieczeń

Spółecznych oraz zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego od organu rentowego na swoją rzecz, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd I instancji.

W uzasadnieniu apelacji skarżący podniósł, że Sąd I instancji zupełnie pominął dowody wskazujące na zamieszkiwanie ubezpieczonego od 28 maja 1979 r., po ślubie, w gospodarstwie rolnym teściów, prowadzących gospodarstwo rolne w miejscowości G. i we wsi C.. Pominął także okoliczność, że od 6 listopada 1991 r. ubezpieczony i jego żona byli współwłaścicielami w/w gospodarstwa rolnego o pow. 5 ha. W świetle art. 7 ust. 1 pkt 2 ustawy z 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników ubezpieczeniu społecznemu rolników podlega z mocy ustawy domownik rolnika, którego gospodarstwo obejmuje obszar powyżej 1 ha przeliczeniowego lub dział specjalny, jeżeli nie podlega innemu ubezpieczeniu społecznemu i nie ma ustalonego prawa do emerytury lub renty. Z kolei zgodnie z art. 37 ust. 1 cyt. ustawy rolnik jest zobowiązany, nie czekając na wezwanie, w ciągu 14 dni zgłaszać Kasie osoby podlegające w jego gospodarstwie lub informować kasę o okolicznościach mających wpływ na podleganie ubezpieczeniu i zmianach tych okoliczności. Omawiana ustawa nie wskazuje jednakże, że skutkiem niedopełnienia tego obowiązku jest objęcie domownika ubezpieczeniem społecznym rolników dopiero od momentu złożenia wniosku w tej kwestii. Ten brak unormowania był, w ocenie skarżącego, celowy ze strony ustawodawcy, który dopuszczał późniejsze zgłoszenie domownika do ubezpieczenia społecznego rolników i objęcie go tym ubezpieczeniem *ex tunc*.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja jest niezasadna i podlega oddaleniu.

Sąd Okręgowy dokonał prawidłowych ustaleń i wydał trafne, odpowiadające prawu rozstrzygnięcie. Sąd Apelacyjny akceptuje w całości ustalenia faktyczne, jak i wywody prawne poczynione przez Sąd pierwszej instancji, zatem nie zachodzi konieczność ich powtórzenia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 października 1998 r. II KKN 923/97, OSNC 1999/3/60).

Odnosząc się bezpośrednio do zarzutów apelacji należy stwierdzić ich bezzasadność.

W pierwszej kolejności stwierdzić należy, że nie doszło do naruszenia przepisów ustawy z 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, o jakich mowa w apelacji, gdyż przepisy te nie w ogóle nie znajdują zastosowania w niniejszej sprawie.

Istotą sporu było ustalenie, czy wnioskodawca legitymuje się 25-letnim okresem składkowym i nieskładkowym, gdyż w świetle art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych jest to warunek niezbędny do przyznania prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym.

Skarżący natomiast wywodził w apelacji, że w okresach urlopów bezpłatnych, udzielanych mu przez Spółdzielnię (...)z siedzibą w T., podlegał faktycznie ubezpieczeniu społecznemu rolników, a zatem okresy te powinny mu zostać zaliczone jako okresy uzupełniające do stażu ubezpieczeniowego.

Zgodnie z art. 10 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przy ustalaniu prawa do emerytury oraz przy obliczaniu jej wysokości uwzględnia się również następujące okresy, traktując je, z zastrzeżeniem art. 56, jak okresy składkowe:

- 1) okresy ubezpieczenia społecznego rolników, za które opłacono przewidziane w odrębnych przepisach składki,
- 2) przypadające przed dniem 1 lipca 1977 r. okresy prowadzenia gospodarstwa rolnego po ukończeniu 16 roku życia,
- 3) przypadające przed dniem 1 stycznia 1983 r. okresy pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia,

jeżeli okresy składkowe i nieskładkowe, ustalone na zasadach określonych w art. 5-7, są krótsze od okresu wymaganego do przyznania emerytury, w zakresie niezbędnym do uzupełnienia tego okresu.

Ze zgromadzonego materiału sprawy wynika, że wszystkie okresy urlopów bezpłatnych przypadły po 1983 r. (tj. w latach 1985-1997). Ponadto za w/w okresy nie były opłacane składki na ubezpieczenie społeczne rolników. W tym stanie rzeczy okresy te nie mogą być uwzględnione jako uzupełniające, na podstawie wyżej cytowanego przepisu.

Za zupełnie bezzasadny uznać należy zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. polegającego na tym, że w ocenie skarżącego Sąd I instancji pominął dowody wskazujące na fakt zamieszkania przez wnioskodawcę w gospodarstwie rolnym teściów już 28 maja 1979 r. oraz fakt, że od 6 listopada 1991 r. był współwłaścicielem tego gospodarstwa. Sąd Okręgowy dostrzegł obie okoliczności, czemu dał wyraz w treści uzasadnienia zaskarżonego wyroku. Natomiast okoliczności te pozostawały bez wpływu na ocenę, czy wnioskodawca legitymuje się wymaganym 25-letnim okresem składkowym i nieskładkowym, z przyczyn wyżej wskazanych.

Zgodnie z art. 184 ust. 1 i 2 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku emerytalnego przewidzianego w art. 32, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy, tj. w dniu 1 stycznia 1999 r., osiągnęli okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn oraz osiągnęli okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 ustawy, a także nie przystąpili do otwartego funduszu emerytalnego albo złożyli wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Skarżący nie legitymuje się okresem składkowym i nieskładkowym, o którym mowa w art. 27 cyt. ustawy, tj. 25-letnim takim okresem.

Tym samym nie spełnia wszystkich warunków koniecznych do przyznania prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym.

Zaskarżony wyrok jest więc prawidłowy, a apelacja nie zawierała żadnej argumentacji przemawiającej za uwzględnieniem wniesionego środka zaskarżenia.

Mając powyższe na względzie Sąd Apelacyjny orzekł, na podstawie art. 385 k.p.c., jak w sentencji.